

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто основні методи управління якістю продукції промислових підприємств та їх систематизація.

Ключові слова: методи, якість продукції, система якості продукції

I. Вступ. За умов розвитку інтеграційних процесів та посилення конкуренції збільшується роль і значення підвищення якості продукції, як головного чинника підвищення конкурентоспроможності підприємства. Існує велика кількість методів управління якістю продукції, однак за сучасних умов розвитку необхідна їх систематизація. Проблеми управління якістю продукції були завжди в центрі уваги вчених та практиків, зокрема основоположниками даної проблеми є Е. Демінг, Тагучі, Ісікаві, Парето та інші.

II. Постановка завдання. Метою даної статті є аналіз існуючих методів управління якістю продукції та їх систематизація для вибору найефективніших у процесі управління підприємством. Використовуючи методи аналізу, порівняння та структуризації виникає необхідність в системній побудові та з'ясуванні взаємозв'язку методів якості продукції.

III. Результати. Управління якістю продукції підприємства передбачає залучення в процес виробництва постійну підтримку і удосконалення якості всіх структурних підрозділів, усього кадрового потенціалу. Виходячи з цього, для ефективного функціонування роботи підприємства потрібно використовувати та розробляти ряд заходів, які будуть сполучати різні ресурси підприємства шляхом їх взаємодії. Саме в такий спосіб формується система якості продукції на підприємстві, яка являє собою сукупність всіх структурних, організаційних та ресурсних можливостей за допомогою певного методу управління [2, с.27].

На думку таких вчених-економістів, як Д. П. Лойко, О. В. Вотченікова, О. П. Удовіченко, М. А. Котляр, методи управління якістю продукції підприємства являють собою засоби, якими керівництво підприємства впливають на елементи продуктивного процесу підприємства, забезпечуючи досягнення і підтримку планового стану і рівня якості продукції [3, с.123].

Взагалі основоположники менеджменту якості та його засновники класичних методів є американські вчені, які у процесі своїх досліджень працювали в Японії і створили першу наукову школу менеджменту якості. Такими вченими є: Е.Демінг, Джуран, Фейренбаум, японські вчені Ісікава, Тугачі та ін., які внесли вагомий вклад у дослідження в сфері методів планування якості та статистичного її аналізу.

Класичні методи менеджменту якості базуються, в основному, на технічних підходах та методах управління [1, с. 85-86], серед яких найвідомішими є 14 принципів управління якістю Е. Демінга; Концепція «Нуль дефектів» Ф.Кросбі, Трада Дж. Джурана; «Безперервне поліпшення» Кайзена, «Точно в термін» Канбана, 7 принципів «проекування якості» Тагучі; моделі Маслоу, Херцберга та Макгрегора. В процесі розвитку своїх досліджень вчені велику увагу приділяли впровадженню статистичних методів управління якістю продукції, які спрямовані на аналіз, контроль та регулювання якості продукції та технологічних процесів [3, с.124-134,150].

Загострення конкуренції на національному та міжнародному ринках змушує багатьох підприємців у процесі свого управління звернутися до застосування статистичних методів, які за сучасних умов визнано важливим елементом рентабельного управління якістю продукції, що сприяють підвищенню ефективності виробничих процесів на підприємстві [4, с.167].

На сьогодні управління якістю як продукту, так і процесу виробництва неможливе без використання вже існуючих статистичних методів. Тому, такі стандарти як ISO 9001 – ISO 9003, які описують сучасні системи якості, зазначають, що якщо для постачальника потрібно розробляти певні статистичні процедури для перевірки можливості технологічності процесу і прийнятності характеристик продукції, він може керуватись основними вже розробленими статистичними методами управління якістю.

Для вирішення проблем, що виникають у сфері управління якістю продукції, широко застосовуються вісім традиційних статистичних методів, які є стандартизованими і рекомендо-

ваними для використання у роботі щодо підвищення якості згідно стандарту ISO 9004 – 4: 1993, а саме [5]: контрольні листи, схема процесу, контрольні карти, діаграми розсіювання, гістограми, діаграми Парето, причинно-наслідкові діаграми, часові ряди (табл.1) [4, с. 167].

риваннях завжди будуть відрізнятися від отриманих даних в інший час та за інших умов, що означає постійне розсіювання даних.

Для того, щоб здійснити обробку чисельності таких даних для дослідження певних закономірностей виробництва, слід використовувати

Таблиця 1

Методи управління якістю продукції

Статистичні методи управління якістю продукції	
Метод	Суть застосування
Карта технологічного процесу	Застосовується, коли потрібно простежити фактичні чи можливі стадії процесу, які проходять виріб чи послуга, щоб можна було визначити відхилення. Схема є корисною для зображення послідовних стадій процесу для того, щоб глибше зрозуміти, як фактично діє процес.
Контрольний листок	Метод дає змогу з'ясувати як саае часто трапляється певна подія. При контролі якості така реєстрація даних може застосовуватися як за якісними, так і за кількісними ознаками.
Причинно-наслідкова діаграма (діаграма Ісікаві)	Причинно-наслідкова діаграма є засобом розуміння і виявлення залежності між наслідком і його потенційними причинами.
Даграма Парето	Застосовується, коли потрібно представити відносну важливість усіх проблем або умов з метою вибору відправної точки для вирішення проблем. Вибираються проблеми, які необхідно порівняти, і розташовуються в порядку їхньої важливості. Ступінь важливості тієї чи іншої проблеми визначається звітними документами (даними спостережень).
Гістограма	Стовпчикова діаграм, яка відображає залежність частоти попадання параметрів якості виробу або процесу в певний інтервал значень.
Контрольна карта	Застосовується для порівняння існуючої якості до нормативно встановленої карти якості продукції за допомогою використання верхніх та нижніх статистичних меж, вихід характеристик параметрів за які, свідчить про порушення стабільності процесу.
Даграми розсіювання	Дають можливість бачити наочно якісні характеристики продукції.
Часові ряди	Метод дає змогу з'ясувати як часто зустрічається якісна продукція

* Складено автором на основі [3, с.150-168; 4, с.167-179; 5].

Особливу увагу, яка приділяється при вирішенні задач з управління якістю приділяється таким видам діяльності як планування якості, контроль якості, мотивація і навчання персоналу [2, с. 31].

Для того, щоб здійснити контроль якості, необхідно декілька разів зібрати та обробити певні дані, які характеризують один і той же параметр виробу продукції. Враховуючи те, що в процесі виробництва умови окремих деталей та обставин постійно змінюються, то такі дані не можуть бути зібрані багаторазово. Тому, здійснюючи операції з контролю якості, необхідно обробити велику кількість даних, які характеризують ті чи інші параметри виробу та умови процесу. Такі дані при повторюваних вимі-

вати декілька з зазначених методів управління якістю продукції, а саме систематизувати використовувани методи. В такому рахунку такі дані будуть називатися статистичними, а методи, які будуть при цьому використовуватися – статистичні [4, с.167-168].

Систематизація методів управління якістю продукції, перш за все, за допомогою своїх взаємозв'язків покликана виокремити закономірності та причини виробництва одного і того ж виду товарів при застосуванні одних і тих ж технологій та стадій виробничого процесу.

При плануванні та контролі якості найбільш розповсюдженим з боку свого застосування є декілька методів, які покликані відслідковувати певні закономірності даних одного і того ж ви-

робу за різних умов прояву його параметрів [2, с.34]. На рис.1. наведена схема систематизації методів управління якістю продукції.

Згідно рис.1 можна простежити логічну послідовність застосування методів управління

підходи яких можливо визначати недоліки виробничого процесу продукції, а отже і впливати на якісні параметри продукції. Вдале застосування методів аналізу та порівняння дозволило систематизувати дані методи управління якістю

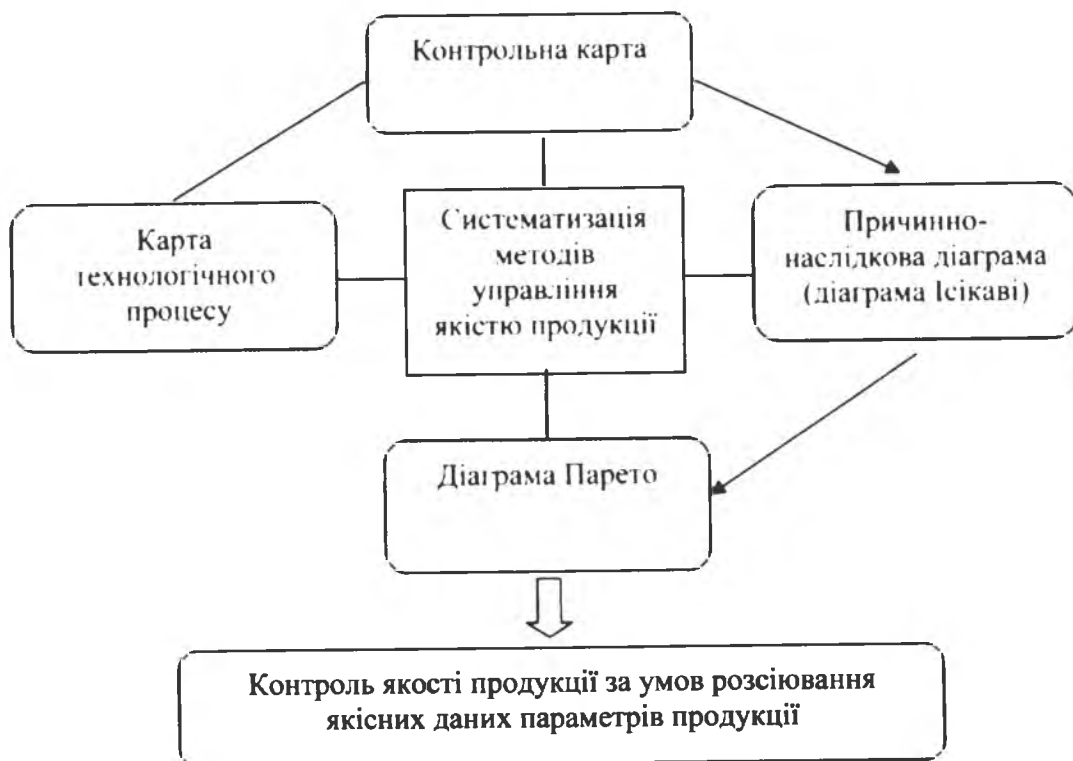

Рис. 1. Систематизація методів управління якістю продукції

* Складено автором на основі [2, с. 34-35; 3, с. 150-168; 4, с. 167-179; 5;].

якістю продукції. За допомогою методу карти технологічного процесу здійснюють оцінку якісних параметрів продукції на кожному виробничому етапі, а саме на початковій стадії процесу, стадії розвитку, рішення та кінця. Виходячи з цього, на кожній стадії можна з'ясувати ступінь нормального протікання виробничого процесу шляхом порівняння існуючої якості з нормативно встановленою картою якості продукції. Якщо в процесі виробництва на певній виробничій стадії виявлені певні позанормові прояви якісних параметрів продукції, слід застосувати причинно-наслідкову діаграму, яка дозволить зрозуміти головну залежність між результатом та його установленими причинами. Завершає процес систематизації методів управління якістю продукції застосування методу побудови діаграми Парето в основі якої лежить виявлення потрібних факторів, які впливають відповідно з виявлених причинно-наслідкових результатів.

IV. Висновки. В процесі дослідження методів управління якістю продукції було виокремлено ряд вагомих методів, при успішному

продукції та виокремити їхній зв'язок взаємодоповнюваності. Систематизація методів управління якістю продукції включає поєднання кількох методів, а саме: карта технологічного процесу, контрольна карта, побудова причинно-наслідкової діаграми (діаграма Ісікаві) та діаграма Парето. Суть такого підходу полягає в тому, що для обробки та аналізу даних використовується не один, а декілька статистичних методів, які покликані забезпечувати підприємство цінною інформацією, яка при розсіюванні даних про якісні параметри певної продукції під час виробничого процесу лише одним методом може бути непоміченою.

1. Агеев С. Я. Управління якістю: Навчально-методичний посібник для самостійної роботи по вивченню дисципліни – Львів: «Новий Світ – 2000», 2010 р. – 240 с.

2. Куйбіда М. С. Удосконалення управління якістю на підприємствах та організаціях: Монографія. Рівне: ПП ДМ, 2011. – 160 с.

3. Лойко Д. П., Вотченікова О. В., Удовіченко О. П., Котляр М. А. Управління якістю: навч. посіб – 2-е вид., Львів: «Магнолія 2006», 2010 р. – 336 с.

4. *Мережко Н. В.* Управління якістю: підруч. для вищ. навч. закл. Н. В. Мережко, В. В. Осієнка, Н. С. Ясинська. - К.: Київ, нац. Торг.-екон. Ун-т, 2010. - 216 с.

5. Статистичні методи керування якістю. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

There was mentioned some important points about few main methods of quality production management of productive enterprises. Also there was viewed a systematization of such methods.

УДК 338.432:631.11

Сас Л. С.

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: ОГЛЯД ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ

Обґрунтовано необхідність планування та державної підтримки розвитку суб'єктів аграрної сфери. Розкрито сутність та особливості програмного забезпечення розвитку суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки.

Ключові слова: планування, державна підтримка, програма, забезпечення, розвиток.

І. Вступ. Зважаючи на особливості ведення діяльності у аграрному секторі, зокрема значну залежність від природно-кліматичних умов, політику держави на внутрішньому і зовнішньому ринках, ефективне функціонування суб'єктів господарювання зазначеної сфери можливе за умови прямої та непрямої державної підтримки, яка реалізується відповідно до розроблених і затверджених програм розвитку.

Основні засоби регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання, які вона застосовує для реалізації програм економічного і соціального розвитку визначені ст. 12 Господарського кодексу, зокрема: державне замовлення, ліцензування, патентування і квотування, сертифікація та стандартизація; застосування нормативів та лімітів, регулювання цін і тарифів, надання інвестиційних, податкових та інших пільг, надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій [1].

Як зазначає П. Т. Саблук, державні програми розвитку сільського господарства реалізуються через дотації, ціни, квоти, кредитно-податкову політику [2, 15].

Державні програми, які фінансуються з бюджету є однією з форм підтримки та державного регулювання АПК. В. Р. Німко державне фінансування найважливіших програм розвитку аграрного сектору називає одним з важелів державного регулювання і підтримки сільсько-

господарського виробництва в умовах ринку [3, 190].

Питанням програмного забезпечення та державної підтримки суб'єктів господарювання аграрного сектору присвячені праці І. Баланюка, М. Дем'яненко, А. Діброва, І. Кобута, Ю. Лузан, П. Макаренко, В. Німко, П. Саблука, Г. Черевка та ін. Необхідність стратегічного планування розвитку АПК висвітлюють у своїх працях М. Брусенко, І. Кушнір та ін. Однак ця проблематика не втрачає актуальності і потребує детального висвітлення у сучасних умовах.

ІІ. Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування необхідності планування та державної підтримки розвитку суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки, з'ясування суті й особливостей програмного забезпечення цього процесу.

ІІІ. Результати. Розвиток суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки вимагає належного планування та прогнозування, результати якого висвітлюються і закріплюються у відповідних програмах розвитку. П. М. Макаренко планування та програмування вважає основними складовими механізму регулювання економіки ринкового типу [4, 68].

Планування є першочерговою функцією управління та запорукою успішної діяльності будь-якого підприємства. Результативне функціонування передбачає попереднє планування, реалізацію цілої низки дій - окреслення необхідних операцій, етапів, розроблення відповідної програми та здійснюється на стадії започаткування діяльності, розвитку, визначення результатів, наслідків, контрольних дій та ін. Планування як функція управління на усіх рівнях потребує обґрунтування доцільності, мети, цілей, напрямів, очікуваних результатів від упровадження певних дій, визначення виконавців, термінів реалізації, форм контролю, що закріплюється у відповідних програмах і планах.